

KÖNYVTÁRLAT

– IRODALOM ÉS KULTÚRTÖRTÉNETI RENDEZVÉNYSOROZAT –

Az Országos Széchényi Könyvtár 2012-ben ünnepelte alapításának 210. évfordulóját. E jeles esemény megünneplésére tervezett rendezvényeink sorába kitűnően illeszkedett a Nemzeti Kulturális Alap Márai-programjába beválogatott klasszikus és kortárs irodalmi műveknek, valamint a kapcsolódó tényirodalomnak a nagyközönséggel történő megismertetése. A könyvtár mindig is kiemelt feladatának tekintette, hogy a hagyományok megőrzése és továbbvitele mellett nagy hangsúlyt helyezzen az itt őrzött anyagok minél szélesebb rétegekhez való eljuttatására, az érdeklődő olvasóközönség és a kortárs irodalmárok közötti személyes találkozásra.

Az első félévben, a hagyomány és megújulás jegyében, a hat alkalomból álló programsorozat a könyvtárban őrzött anyagok, a Márai-listán szereplő könyvek és a jeles eseményekhez tartozó nagyprogramok köré szerveződött. Programjaink felépítése hasonló volt: az érdeklődők eddig nem látott kiállításokat tekinthettek meg; kollégáink és

meghívott előadók segítségével renihagyó történelem illetve irodalom „órákon”, beszélgetéseken vehettek részt; valamint koncerteket, színházi előadásokat élvezhettek. Így rögtön január 19-én, a Magyar Kultúra napja alkalmából „...Hozz reá vég esztendő...” – Széchényi (Ferenc) – Kölcsey (Ferenc) – Széchényi (István) címmel, a Himnusból vett idézet szellemében az alapítási ünnepség, az évfordulós esztendő, a kulturális programsorozat kezdetét ünnepeltük az újévköszöntő műsorral, valamint a reformkor kezdetének, szellemi hagyatékának bemutatásával. Ehhez kapcsolódóan kamaratárlatot rendeztünk az Erekljetérben alapítónk, Széchényi Ferenc levelezésének, valamint magának az alapító okiratnak a bemutatásával. Kizárólag ezen a napon volt megtekinthető Erkel Ferenc autográf lejegyzése: Himnusz – a capella négy szólamú vegyeskarra (1880 körül). A Márai listára felkerült könyvek közül válogattuk ki Kölcsey és Széchényi István munkáit. Ezek első kiadásait a terem előtti tárlókban helyeztük

Szent Efrém férfikar

el, a témához tartozó újabb kiadásokat, illetve az ezekről szóló tanulmányköteteket pedig a pódiumon láthatták az érdeklődők. Első KönyvTÁRlatunkon a magyar kultúra csodálatos írott emlékeit látszólag két különböző zenei világot képviselő előadóművész – Sebestyén Márta UNESCO Artist for Peace-díjas művész és Andrejszki Judit barokk szoprán tolmácsolta.

Sipos Lajos és Rózsafalvi Zsuzsanna Babitsról beszélget

Februárban *Ősz és tavasz között – Babits Mihály öröksége* címmel a nemzeti könyvtárban őrzött egyik legjelentősebb hagyaték bemutatása, az esztergomi Babits-ház megújulásának története és az ehhez társított irodalmi műsor várta vendégeinket. Könyvtárunk a Török Sophie révén birtokunkba került Babits hagyaték őrzője, gondozója és feldolgozója. Így kerültek a kiállított tárlókba a hagyatékból származó fotók, kéziratos regényvázlatok, illetve egy költőtársnak, Juhász Gyulának írott levél. *Örökké ég a felhők mögött* címmel Császár Angela és Rubold Ödön színművészek műsorát tekinthették meg, Török Máté verseneklő közreműködésével.

Márciusban, a nőnaphoz társított program középpontjában a 2008-as Nyugat-év kapcsán előtérbe került téma – a Nyugatban publikáló nő-írók – és kortárs költő(nő)k munkái álltak. Nemcsak a Nyugat és az azt követő korszak ismert nőírói kerültek bemutatásra, hanem azon szerzők is, akik a Nyugathoz nem, vagy csak marginálisan kapcsolódnak, mégis fontos szerepet tölthettek be a kor ízlésének, a nők identitásának alakításában. A korszakban nem hagyományos alternatív nő-képet jelenítették meg mind a szexualitás, mind a divat, mind az irodalom terén. Személyiségük és pályafutásuk révén követhető, hogy bár a társadalom

által elfogadott szerepek nem erre predesztinálták őket, mégsem rögzültek bele a kor elvárásaiba, hanem művészetükön keresztül megjelenő gondolkodásmódjukkal befolyásolták egy újfajta nőiesség (ki)alakulását.

A folytonosan megújuló magyar meseirodalom és a meseterápia köré szervezett egész délutános program több jeles naphoz is kapcsolódott: április 2-a a Mese napja, ezt követte a Gyermekkönyvek nemzetközi napja. Ennek apropóján az OSZK-ban található gyermekkönyv-ritkaságokból, 20. századi képeslapokból, régi gyermekjátékokból kamarakiállítást rendeztünk, meghívott vendégeinkkel pedig a mese, a meseértelmezés lehetséges változásairól/változatairól beszélgettünk. Első vendégünk Dr. Boldizsár Ildikó, a néprajztudomány kandidátusa, meseterapeuta, mesekönyvíró, szerkesztő volt. Esténk második részének egyik vendége Böszörményi Gyula író, újságíró, dramaturg, szerkesztő, számos színpadi, rádiós és televíziós adaptáció szerzője. Partnere a közös gondolkodásban Zalán Tibor író, költő, dramaturg, szerkesztő, számos rádió-, tv- és színpadi játék szerzője. A nap zárásaként pedig a Márai-listán szereplő Zalán-mese színpadi adaptációja volt megtekinthető a Stúdió K színház előadásában.

Májusban Móricz Zsigmond életműve, különös tekintettel az író kevésbé ismert, eddig kiadatlan *Napló*-ja került a középpontba. A 2010-ben megjelent Könyvheti szenzáció, az 1924-25-ös *Napló* gondozója volt a vendégünk, valamint az abból készült színpadi munka szerkesztője és előadója. Az est érdekessége, hogy pár héttel megelőzte a 2012. évi Ünnepi Könyvhétre megjelenő *Naplók* 2. kötetének hivatalos bemutatását. A *Napló-szilánkok 1924–1925. Móricz Zsigmond: Naplók 1924–1925* című kötete alapján készült darabot színpadra alkalmazta és előadja: Koltai Róbert színművész. Az est meglepetéseként, mivel mi adhattunk helyet a darab 30. előadásának, a hangfelvételtől közreműködő színészek személyes jelenlétükkel is megtisztelték a programot, illetve Móricz unokája, Kolos Réka is részt vett a délután s este eseményeiben. A szokásos kamarakiállításon Móricz első kiadások, dedikált példányok és a levelezéséből való érdekességek kerültek bemutatásra.

Utolsó programunk csatlakozott a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozathoz, annak fontos egységét képezte. A különböző kultúrák és vallások találkozásának, egymásra való hatásának bemutatásán túl, az iszlámra helyeztük a hangsúlyt. Mint ahogy a Márai-listán szereplő tényirodalom is bizonyítja, az utóbbi évek egyik legizgalmasabb és

legnagyobb érdeklődésére számot tartó témájáról van szó. Ennek különböző aspektusból történő megismertetésén túl (Simon Róbert és Tüske László segítségével), a Térképtár kincseivel egy utazásra hívtuk a résztvevőket: az oszmán hódoltság korától kezdve bemutattuk a Közel-Kelet felfedezését a hajózás segítségével, valamint az Ezeregyéjszaka magyarországi fogadtatását egy látványos kiállításon hoztuk közel az érdeklődőkhöz, csakúgy, mint a 19. század híres kelet-fotográfusának, festőjének, Libay Lajosnak az életművét – minden kis kiállításhoz nagyszerű megnyitó, előadás társult, keleti tánc- és zenebemutatókkal ötvözve.

A hagyományos könyvtörténeti prezentáción túlmenően komplex irodalmi-kultúrtörténeti programsorozat született, amely reményeink – és a visszajelzések – szerint élményt jelentett nem csak az irodalom többféle szempontú bemutatására fogékony széles közönségnek, de a szakembereknek is, mivel az ismert vagy kevésbé ismert irodalom- és kultúrtörténeti események, tények bemutatásán túl érdekességekkel, aktualitásokkal fűszerezték az előadók a témájukat.

2012 szeptemberétől – NKA támogatás segítségével – folytathattuk, „újrátölthettük” a sorozatot, a magyar irodalom egy-egy kiemelt, jelentős korszakát, „múzsákat és szenteket” középpontba állítva. Mint az irodalom- és történettudomány szakkönyvtára, kiemelten fontosnak tartottuk, hogy e tudományterületek nálunk őrzött kincseit ne csak egyszerűen bemutassuk a nagyközönség számára, hanem az adott szakterület kiváló ismerőinek értő, ugyanakkor közérthető tolmácsolásában elevenedjenek meg elsősorban a magyar irodalom- és kultúrtörténet jelentős korszakai, az egyes témák – adott esetben világirodalmi, művelődéstörténeti kitekintéssel. Törekvésünk, hogy minden alkalommal felmutassunk valamit

az ún. „kanonizált” irodalomból, ami egy adott korra jellemző, amiből a hallgatók beazonosítják az időszakot; ugyanakkor mellette olyan előadókat, előadásokat is hallhatunk, melyek más aspektusát, ismeretlen, rejtett oldalát tárják fel az elemzett kornak, illetve témának.

Madas Edit előadása

Szeptemberben *Kódexek titkai –Nyelvemlékek, kódexek, töredékek* címmel Boreczki Anna bemutatta az OSZK *Apollonius-töredékét*, s ezen keresztül egy szerzetes-közösség sajátos humorát, majd Madas Edit engedett betekintést a késő középkor irodalmi körképébe „*Ne kíméld a béka szalonját!*” - *az ájtatossági irodalomtól a tojásos tészta receptjéig...*” címmel. A programot a Szent Efrém Férfikar gregorián estje zárta.

Októberben tovább mentünk az időben: illusztrált kéziratos énekeskönyvek voltak terítéken a 16-17. századból, illetve a Budai Krónika rejtelseibe nyertünk bepillantást. Zenében a madrigálok következtek, a Capella Silentium Énekegyüttes prezentálásában.

A novemberi program már az alapítási ünnepséghez kapcsolódott: *A reformáció kora. Budavári disputa. Előadások és ünnepi hangverseny az Országos Széchényi Könyvtár alapításának 210. évfordulója tiszteletére*. Ennek keretében kollégáink, Pojjákné Vásárhelyi Judit és Heltai János a peregrinus diákok mindennapjait villantották fel az érdeklődők előtt, bemutattva utazásaikat, munkásságukat. Az ünnepséget a világhírű Orfeo Zenekar koncertje tette feledhetlenné.

A 2012. év „könyvTÁrlatos” zárásaként, a Luca-nap kapcsán boszorkányok, eretnekek, prédikátorok megidézésére került sor két szegedi történész segítségével, a Csongrád Megyei Levéltár jóvoltából pedig a nagy szegedi boszorkányper eredeti anyagai kerültek kiállításra.

Erkel Ferenc és a Himnusz autográf kézirata

Kötél Emőke

kotel.emoke@oszk.hu